

Asia: VN/12603/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1. Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja luovuttaminen

Onko asiakas- ja potilastietojen käsittelystä ja luovuttamisesta säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

Pidämme erittäin tärkeänä sitä, että ehdotetun lain 21 § mahdollistaa erilaisten terveystietojen sähköisen välittämisen hoitosektorin ulkopuolelle silloin, kun tietoja tarvitaan lakisääteisessä sosiaalivakuutustoiminnassa ja kyse on asiakkaiden ja potilaiden sosiaaliturvasta.

Hallituksen esitysluonnoksen 21 §:ää koskevat perustelut ovat muutamaa tarkennusta lukuun ottamatta samat kuin rauenneessa hallituksen esityksessä HE 300/2018. Perusteluissa todetaan, että pykälässä esitettävä välitys- ja kyselypalvelu mahdollistaa sen, että terveydenhuollon rekisterinpitäjä voi harkintansa perusteella välittää asiakirjoja työeläkelaitokselle, vaikka asiakirja olisi alun perin laadittu muuta tarkoitusta varten.

Lakiluonnoksen 21 §:n sanamuodon mukaan asiakastietojen välittäminen sosiaali- ja terveystietojen ulkopuoliselle toimijalle olisi mahdollista, jos asiakirja on laadittu tätä toimijaa varten ja toimijalla on oikeus saada se lain nojalla salassapitosäännösten estämättä.

Näkemyksemme mukaan pykälä ei tässä muodossaan vastaa perusteluja. Hallituksen esitysluonnoksen perusteluista ei käy ilmi, miksi pykälän sanamuotoa on muutettu siten, että sitä on mahdollista tulkita tiukemmin kuin perusteluissa on todettu.

Luonnoksen 21 §:n muotoilua tulisi muuttaa siten, että se mahdollistaa asiakastietojen välittämisen myös siinä tilanteessa, kun asiakirjaa ei ole alun perin laadittu nimenomaan työeläkelaitosta varten.

Työeläkealan toimijoilla on aina lainsäädäntöön perustuva oikeus saada tietoja ja tietojen saaminen edellyttää asiakkaan tai tietoa tarvitsevan tahon pyyntöä. Muutos ei laajenna työeläkealan tiedonsaantioikeuksia nykyisestä, mutta mahdollistaisi tietojen välittämisen sähköistä kanavaa pitkin.

Viittaamme Eläketurvakeskuksen antamaan lausuntoon, jossa on tehty yksityiskohtainen muutosehdotus 21 §:n 1 momenttiin.

2. Tahdonilmaukset

Tiedonhallintapalvelua koskevaan 11 §:ään on lisätty uusi kohta liittyen muihin asiakkaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon kytkeytyviin palveluihin ja asiakastietojen käsittelyyn liittyvistä tahdonilmauksista. Tiedonhallintapalveluun voisi tallentaa esimerkiksi henkilön vastustuksen hänen tietojensa käytöstä biopankkitoiminnassa. Onko tahdonilmauksista käsittelystä ja luovuttamisesta säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

-

3. Erityissuojattavat asiakirjat

Lain 9 §:stä poistettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuus siitä, mitkä asiakasasiakirjat on luokiteltava erityistä suojausta edellyttäviksi. Lain mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos antaisi määräykset valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutuksen edellyttämistä tietojärjestelmien olennaisista vaatimuksista ja määrittää asiakasasiakirjojen tietosisällöt ja tietorakenteet sekä tietorakenteissa valtakunnallisesti hyödynnettävät koodistot. Pitäisikö erityissuojattavista asiakirjoista säätää asiakastietolaissa ja potilasasiakirja-asetuksessa? Onko erityissuojattavista asiakirjoista säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

-

4. Omätietovaranto

Lain 12 §:ssä säädettäisiin, että henkilö voi antaa suostumuksensa siihen, että palvelunantajalle voidaan luovuttaa omätietovarannossa olevia hyvinvointitietoja sosiaali- ja terveyspalvelujen toteuttamiseksi. Onko hyvinvointitietojen luovuttamisesta säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

-

5. Omätietovaranto

Lain 19 ja 21 §:ssä säädettäisiin, että henkilöllä on oikeus saada omat asiakas- ja potilastietonsa omätietovarantoon ja edelleen hyvinvointisovelluksiin hyödynnettäviksi. Onko asiakas- ja potilastietojen luovuttamisesta omätietovarantoon säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa? Pitäisikö omätietovarantoon liittyvät hyvinvointisovellukset sertifioida?

6. Valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käytöstä perittävät maksut

Esityksen 47 §:ssä esitetään muutettavaksi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden käytöstä perittävien maksujen perusteita siten, että Kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa arvio seuraavien neljän vuoden kustannuksista yhden vuoden sijasta. Muutoksella tavoitellaan sitä, että merkittävien, valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden hoidon edellyttämien investointien kustannukset voidaan huomioida useamman vuoden jaksotuksella niin, etteivät kustannukset kasaannu yksittäiselle vuodelle. Onko maksuihin liittyvistä menettelyistä säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

7. Rekisteröidyn oikeus rajoittaa käsittelyä

Olisiko asiakastietolaisissa säädettävä siitä, että rekisteröidyn oikeutta käsittelyn rajoittamiseen voitaisiin rajoittaa silloin, kun rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden (EU:n yleinen tietosuojasetus 18 art 1 kohta a alakohta)?

8. Muut huomiot

Voitte kirjoittaa muut huomionne tähän

Sved Pirjo
Työeläkevakuuttajat TELA ry